Nr 64

Regeringens skrivelse med återkallelse av proposition nr 2 i viss del;

beslutad den 27 februari 1975.

Regeringen återkallar härmed de till riksdagen i propositionen nr 2, bilaga 7, punkt 2, avlåtna förslagen om teckning av aktier i ett statligt aktiebolag för förmedling av inköp av råolja och oljeprodukter m. m. och åberopar bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-02-27

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon.

Föredragande: statsrådet Feldt.

Skrivelse med återkallelse av proposition nr 2 i viss del.

Erfarenheterna från oljekrisen vintern 1973–1974 gav vid handen att staten borde få en ökad insyn i och kunskap om såväl den internationella som den svenska oljemarknaden.

Genom vårt deltagande i det internationella energiprogrammet IEP torde vi få större möjligheter att få insyn i de multinationella oljebolagens verksamhet.

Vad gäller den svenska oljemarknaden ansåg regeringen våren 1974 att bättre insyn och kunskap skulle kunna erhållas genom att ett statligt inköpsbolag bildades. Läget på den internationella oljemarknaden skulle under överskådlig framtid vara instabilt. Jag bedömde det därför väsentligt att ett sådant bolag bildades snarast av försörjningsskäl.

Vid de undersökningar som genomfördes framkom att ett stort antal statliga, kommunala och enskilda företag och organisationer bedrev inköpsverksamhet. Köp skedde dels på den s. k. spotmarknaden, dels direkt från de stora oljebolagen i Sverige. Det bedömdes föreligga företagsekonomiska fördelar att söka samordna dessa köp genom ett statligt inköpsbolag.

Inom Statsföretagsgruppen finns likaså flera företag med betydande behov av oljeprodukter. Statsföretag har genom Berol kemi AB ett starkt intresse av en tryggad råvaruförsörjning för den petrokemiska industrin. Verksamheten inom Oljeprospektering AB och Petroswede AB kan komma att leda till oljefynd. Utvunnen råolja kommer därvid att ställas till delägarnas förfogande.

I Statsföretagsgruppen var man under sommaren och hösten 1974 inte beredd att starta ett inköpsbolag. Statsföretag ville bl. a. avvakta resultaten

av pågående diskussioner kring ett statligt engagemang i raffinaderifrågan.

Mot bakgrund härav valde regeringen att föreslå riksdagen att bolagets verksamhet skulle begränsas till att i första hand handlägga förmedling av sådana köp som var väsentliga för Sveriges försörjning, t. ex. överstyrelsens för ekonomiskt försvar behov av råolja och oljeprodukter.

I propositionen 1975:2, bilaga 7, punkt 2, föreslår sålunda regeringen riksdagen att besluta om teckning av aktier i ett statligt aktiebolag för förmedling av köp av råolja och oljeprodukter m. m.

Bolaget skall i första hand handlägga sådan inköpsverksamhet som syftar till ökad försörjningsberedskap. Staten bedöms genom den föreslagna verksamheten erhålla bl. a. marknadskännedom och kontakter som bedöms vara av stort värde särskilt i krissituationer.

I propositionen anmäls att företaget bör organiseras så att det smidigt kan anpassa inköpsverksamheten till förändringar på oljemarknaden t. ex. på grund av ett statligt engagemang i raffinaderiverksamheten. Företagets ställning bör därvid kunna omprövas. En nära samordning med Statsföretag AB bör eftersträvas.

Sedan propositionen överlämnats till riksdagen har frågan om hanteringen av statens kommersiella intressen på oljeområdet utvecklats snabbare än beräknats inom Statsföretag AB.

LKAB bedömer det väsentligt att det inom Statsföretagsgruppen snarast bildas ett bolag som får svara för avsättning av de oljeprodukter som kan komma att ingå i avtal som görs upp mellan LKAB och de råoljeproducerande länderna. Berol kemi AB:s, LKAB:s och övriga företags inom Statsföretagsgruppen stora behov av oljeprodukter kan också lämpligen tillföras företagen genom detta oljeinköpsbolag.

Övervägandena inom Statsföretagsgruppen har lett fram till slutsatsen att ett särskilt aktiebolag bör bildas snarast. Bolaget avses komma att drivas efter de affärsmässiga principer som gäller för övriga företag inom gruppen.

Enligt min mening utgör en organisation i bolagsform av här avsett slag ett nödvändigt verktyg för en aktiv statlig oljepolitik. Bolaget bör bl. a. kunna träffa avtal med innehavare av oljefyndigheter om leveranser av råolja. Allmänt torde bolaget kunna tjäna som organ för såväl den affärsmässiga bedömningen som genomförandet av sådana statliga åtgärder som vidtas i syfte att trygga oljeförsörjningen på både kort och lång sikt.

Statsföretagsgruppens planer förverkligas nu så snabbt att beredskapsbehovet enligt min mening kan tillgodoses inom ramen för det av gruppen planerade företaget. Behov av att bilda det bolag som föreslås i propositionen 1975:2, bilaga 7, punkt 2, föreligger således inte längre.

Efter samråd med chefen för industridepartementet förordar jag att regeringens förslag i propositionen 1975:2, bilaga 7, punkt 2, återkallas.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen beslutar att återkalla de till riksdagen i propositionen nr 2, bilaga 7, punkt 2, avlåtna förslagen om teckning av aktier i ett statligt aktiebolag för förmedling av inköp av råolja och oljeprodukter m. m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

GOTAB 75 9059 S Stockholm 1975